

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: *DUMINEC'A.*

PRETIULU ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungari'a:
Pe unu anu 5 fl.—cr., pe 1/2 anu 2 fl. 50 cr.
Pentru Romani'a si straintetate:
Pe unu anu 14 fr., pe jumetate anu 7 franci.

PRETIULU INSERTIUNILORU:

Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu
cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.;
si mai sus 5 fl v. a.

Correspondentiele sê se adreseze Redactiunei

„BISERIC'A si SCÓL'A.“

Êr banii de prenumeratiune la
TIPOGRAFF'A DIECESANA in ARAD.

Nr. 5936/1891.

CERCULARIE,

catra tóte oficiile protopresbiterali si parochiali din districtulu Consistorului aradanu.

Intre obiectele de cari s'a ocupatu Maritulul nostru congresu nationalu in sesiunea ordinaria din tómn'a anului trecut, este si modificarea §-ului 15. lit. b) din regulamentul pentru parochii, si anume cu privire la calificatiunea receruta pentru parochiile de clas'a a dóu'a, in care obiectu, la 10/22. Octomvre 1891, Nr. 141. s'a luat urmatoriulu conelusu, si anume cá :

„La parochiile de a dóu'a clasa potu concurá acei preoti ori clerici absolventi, cari dupa absolvarea celu pucinu de siese clase gimnasiale ori reale, — sêu dupa absolvarea de patru clase gimnasiale ori reale, completate cu cursulu intregu pedagogicu, — si dupa terminarea sciintieloru teologice in vr'unulu din instituttele dieceseloru nóstre, au sustienutu examenulu de calificatiune cu succesu bunu.“

Care conelusu pe calea concerninteloru officii protopresviterale se comunica tuturoru officieloru parochiale, cu provocarea de a-lu publicá in comitetulu parochialu spre scire si stricta acomodare la obvenindele casuri de candidare si alegere de preoti in parochiile de clas'a a dóu'a.

Aradu, din siedinti'a Consistoriului plenariu dela 28. Ianuariu 1892.

Nr. 123/1892.

catra tóte oficiile protopresviterali si parochiali, si catra intregu clerulu si poporulu credinciosu din districtulu Consistoriului aradanu.

Prin conelusulu Maritulul nostru congresu nationalu-bisericescu dela 11/23. Octomvre 1891, Nr. 156. votandu-se unu Regulamentu de procedura la alegerea deputatiloru pentru congresulu nationalu-bise-

ricscu, acelu Regulamentu s'a publicatu in siedinti'a de astadi a subscrisului Consistoriu, decretandu-se de intratu in viétia, si cá atare de deobligatoriu pentru tóte alegerile cari se vor efeptuí de acum inainte; ér pentru a i se dá mai mare publicitate, se publica mai la vale si in acésta fóia oficiala a diecesei, spre scire si strinsa observare din partea tuturoru organeloru bisericesci si a particulariloru, pe cari ii póte privi acestu Regulamentu, din care cáte unu esemplariu tiparitu in editur'a metropoliei se trimite gratuitu fiecarui officiu protopresviteralu si parochialu, spre luare la cunoascintia si pastrare la archivu, cá astfeliu la obvenindele casuri sê fie la indemana, observându cá particularii, cari voiescu a avé acestu Regulamentu, lu-potu procurá dela cancelari'a consistoriala de aici cu 10 cr. de esemplariu, si porto postalu extra.

Aradu, din siedinti'a Consistoriului plenariu dela 28. Ianuariu 1892.

Ioanu Metianu, m. p.
Episcopulu Aradului.

Regulamentu

de procedura la alegerea deputatiloru pentru congresulu nationalu-bisericescu.

I. Agendele consistoriului metropolitanu.

§. 1.

Consistoriulu metropolitanu in siedinti'a sa ordinara, ce se tiene inainte de espirarea fie-carui periodu congresualu, normatu prin conelusulu congresualu Nr. 142, punctu III, din 1886, iea mesuri pentru alegerea deputatiloru la congresulu nationalu-bisericescu, pe unu nou periodu de trei ani, si da ordinu consistorieloru eparchiale, cá in restimpulu dela 1 Octobre pana la 31 Decembre al aceluia-si anu, se efeptúesca alegerile, si inca dupa putintia in dilele de tómnna.

§. 2.

Dupa primirea actelor electorale dela consistoriele

eparchiale examinéza eventualele proteste intrate in terminu legalu, si déca afla, ca dupa vederile sale, adevérate fiind gravaminele cuprinse in protestu, — s'ar alterá rezultatulu alegerii — dispune investigatiune, carea o e-
feptuesce prin esmisulu seu, si pregatesce actulu astfeliu, cá congresul, pe bas'a actelor autentice, la procsim'a sessiune se póta decide in meritulu cestionii verificarii.

§. 3.

Déca din actele electorale afla, ca vr'unu deputatu este alesu in dóue séu mai multe cercuri electorale, il provóca, cá in terminu de 30 dile dela primirea provocarii se opteze pentru unulu din mandatele primite, notificându-i tot-odata, déca au intrat séu ba, proteste contra alegerii.

Cerculu, eventual cercurile, pentru cari n'a optat deputatulu provocatu, se declara vacante.

Déca inse deputatulu alesu, in terminulu susu pomenitu, nu optéza pentru unu anumitu mandátu, tóte cercurile, in cari au fost alesu, se declara vacante.

§ 4.

Dispune alegeri nóue de deputati :

- a) in casurile prevediute in §-ul precedentu ;
- b) in casurile prevediute in §-ul 150 din statutulu organicu, când adeca in decursulu unui periodu de alegere vre-unu deputatu ar fi murit, ori ar fi resignat, ori ar fi perdút dreptulu de a fi alesu.

Mesurile pentru alegere le iea la timpu potrivit, cá cu observarea tuturor formelor prescise, cercurile vacante se póta fi reprezentate la procsim'a sessiune congresuala.

II. Agendele consistoriului eparchialu.

§. 5.

Consistoriulu eparchialu primind ordinulu consistoriului metropolitanu defige in siedintia plenara :

- a) diu'a pentru alegerea deputatilor din cleru,
- b) diu'a, când au se se intrunésca sinódele parochiale pentru alegerea deputatilor mireni ;
- c) terminulu pentru intrunirea colegiului de scrutiniu, care se fie cel putien la 8 dile dupa alegere.

Sinódele parochiale electorale se publica cu 8 dile inainte.

§ 6.

Consistoriulu eparchialu denumesce pentru fie-care colegiu preotiescu unu comisariu consistorialu din cleru, ér pentru fie-care colegiu mirenescu de scrutiniu unu comisariu consistorialu din mireni, — si-i transpune :

- a) cerculariulu adresatu oficielor protopresbiterale, prin care se ordina alegerea deputatilor congresuali ;
- b) conspectulu despre impartirea eparchiei in cercuri electorale, respective in colegii ;
- c) list'a alegetorilor din cleru, in care se petrec toti preotii din colegiulu electoralu, afara de cei suspendati séu destituiti prin sentintia valida ;
- d) formulariu pentru protocolulu de alegere, respective de scrutiniu ;
- e) formulariu pentru credentionalul deputatului alesu.

§. 7.

Consistoriulu eparchialu trimite oficiulu protopresbiteralu de timpuriu :

- a) cerculariulu, prin care ordina alegerea deputatilor ;
- b) blanchete tiparite pentru protocólele electorale, in numeru de esemplare corespundietoriu, cá se se ajunga pentru tóte sinódele parochiale.

§. 8.

Consistoriulu eparchialu primind actele electorale dela comisarii consistoriali, le transpune consistoriului metropolitan dimpreuna cu cerculariulu prevediut in § 6, a) si cu unu conspectu generalu, in care se fie indicate : colegiulu, respective cerculu electoralu, numele, caracterulu si locuinti'a alesului.

III. Agendele comisariului consistorialu.

§. 9.

Comisariulu consistorialu e presedintele biroului in colegiulu de alegere, respective de scrutiniu, — elu designéza localulu pentru actulu alegerii, respective al scrutiniului, deschide si inchide siedintiele, conduce afacerile si consultarile, enuncia rezultatulu votarii, respective al scrutiniului si grigesce pentru ordinea buna in colegiu.

§. 10.

Comisariulu consistorialu, care se afla impededatu a-si impliní missiunea s'a, face numai decát aretare la consistoriu, restituind tipariturile, ce i-s'au comunicat, séu ingrigindu-se, cá acelea in diu'a alegerii, respective a scrutiniului, se fie la dispositiunea biroului.

Neurmând dela Consistoriu denumirea altui comisariu pana la diu'a alegerii, respective a scrutiniului, — séu intrevenind impededarea comisariului numai in momentulu supremu, chiar la alegere, séu la actulu scrutiniului : membrii colegiului electoralu preotiescu, respective ai scrutiniului mirenesc, aleg unu suplentu al comisariului consistorialu, care indeplinesce tóte agendele comisariale.

§. 11.

Impedecare pentru comisariulu consistorialu se ivesce intre altele, indata ce la votare, respective scrutinare se observa, ca si numele lui ocure in rëndulu candidatilor de deputatu pentru acelu colegiu, respective cercu, elu inse póte delaturá pedec'a prin declaratiunea : ca nu reflectéza la eventualulu mandatu de deputatu, care declaratiune se petrece numai decát la protocolulu de alegere, respective de scrutiniu, si atunci alegerea, respective scrutiniulu se continua sub presidiulu lui.

Déca cu tóte acestea, majoritatea voturilor ar intruní-o comisariulu consistorialu, alegerea se considera de nula, si in colegiulu preotiescu imediat se efeptuesce alegere nóua, la carea inse pentru comisariulu consistorialu nu se mai póte votá ; ér colegiulu de scrutiniu nu estrada credentionalulu, ci substerne actele la consistoriulu eparchialu, cá se ordina alegere nóua.

§. 12.

Comisariulu consistorialu, eventual substitutulu seu, terminând actulu alegerii, respective alu scrutiniului, as-

terne consistoriului eparchialu protocolulu colegiului, intr'una cu tóte actele, contorm §. 26, respective §. 41.

IV. Agendele oficiului protopresbiteralu.

§. 13.

Oficiulu protopresbiteralu trimite cu tóta posibil'a grabire la fie-care oficiu parochialu din tractulu seu :

a) cerculariulu consistorialu, prin care se ordina alegerea ;

b) blanchet'a tiparita pentru facerea protocolului electoralu in sinodulu parochialu.

V. Agendele oficiului parochialu.

§. 14.

Oficiulu parochialu, primind dela protopresbiterulu cerculariulu consistorialu, are a studiá, publicá si indepliní cele prescise pentru dinsulu.

§. 15.

Dumineca, 8 zile inainte de terminulu ficsatu de consistoriulu eparchialu pentru tienerea sinodului, parochulu localu, séu suplentulu lui, publica poporului in biserica, in audiulu tuturor : diu'a, in care se va tiené sinodu parochialu estraordinariu pentru alegerea unui deputatu la congresulu nationalu-bisericescu din partea cercului electoralu, carui'a apartiene comun'a bisericesca ; totodata invita pe cei indreptatiti la alegere : cá in diu'a alegerii se se adune la biserica cu ceva mai timpuriu decât altadata, pentru cá premergênd mai curênd ritualele bisericesci, se remana timpu de ajunsu pentru tienerea sinodului electoralu.

Parochulu localu se ingrigesce in modu corespundietoriu, cá acésta publicare se se faca deodata si in filie, invitand pe alegetorii acelora la alegere in comun'a matera.

§. 16.

Oficiulu parochialu se ingrigesce, cá se fie la indemana sigilulu parochiei, si list'a oficiósa despre cei indreptatiti la alegere, stabilita conform §-lui 5 alu regulamentulu congresualu din anulu 1878 pentru parochii.

Lipsind din óri-ce cauza o astfelu de lista, oficiulu parochialu in contielegere cu comitetulu parochialu este datoriu a o compune cu tóta conscientiositatea, cá la intrunirea sinodului parochialu electoralu, acea lista se se póta autenticá si folosí la actulu votarii.

§. 17.

In diu'a ficsata pentru alegerea deputatilor mireni parochulu localu celebréza sânt'a liturgia impreunata cu chiamarea Duchului santu, apoi intrunesce sinodulu parochialu estraordinariu sub presidiulu seu, déca nu este protopresbiterulu de fatia, si-lu conduce pana la constituirea sinodului propriu electoralu.

VI. Alegerile deputatilor din cleru.

§. 18.

La terminulu ficsatu pentru alegerea deputatilor din cleru (§. 5, a), precis la 11 óre antemeridiane, se aduna preotimea la locul centralu alu colegiului, anume in locululu designatu prin comisariulu consistorialu, care póte

fi biserica, scól'a séu alta localitate corespundietóre, si acolo sub presidiulu comisariului se constituie in colegiu electoralu, alegendu-si doi barbati de incredere si unu notariu.

§. 19.

Dupa constituirea colegiului electoralu pe bas'a listei primite dela consistoriu se constata numerulu alegetorilor presenti si numele lor se petrec la protocolu.

List'a alegetorilor servesce de basa la votare, si se aclude la protocolu.

§. 20.

Terminându-se acestea colegiulu trece la alegerea deputatului.

Alegerea se face séu prin votare publica cu graiu viu, séu déca cere o tertialitate a celor presenti, prin votare secreta.

Ordinea votarii in ambe casurile este acést'a : comisariulu consistorialu chiama pe alegetori unulu câte unulu, dupa cum sunt petrecuti in list'a alegetorilor, adeca incepend cu primul votantu din lista si continuand in rêndu ; fie-care alegetoriu 'si da votulu seu cu graiu viu, ér in casu de votare secreta, pune in urn'a pregatita spre acestu scopu o siedula, care contine numele intregu alu individului, pe care-lu doresce se fie deputatu.

§. 21.

Notariulu colegiului sub control'a presiedintelui comisariu si a barbatilor de incredere petrece in însu-si protocolulu colegiului, dupa numerii curenti, numele fiecarui votantu, si alaturea in alta rubrica continuativa votulu fie-caruia, adeca numele candidatului, caruia si-a dat votulu seu respectivulu alegetoriu ; ér in casu de votare secreta se petrece la protocolu numai numele votantului.

In rubric'a voturilor numele candidatului nu se póte suplíní prin semne, ori indicari, ori scurtari.

§. 22.

Dupa-ce in rendulu listei alegetorilor au votat alegetorii presenti, incât nu s'ar fi prezentat toti cei indusi in lista, se defige unu terminu de jumetate de óra pentru prezentarea celor absentii.

Dupa espirarea acestui terminu, inainte de tóte se petrec la protocolu numele alegetorilor veniti mai in urma, apoi se continua votarea cu acesti'a intocmai cá si cu cei de mai nainte.

Dupa votarea acestora alegerea se incheia, si se notéza la protocolu timpul (órá si minutele) incheiarii.

§. 23.

Dupa incheierea votarii, biroulu colegiului (presiedintele comisariu, barbati de incredere si notariulu) numera voturile si le suméza dupa diferitele nume ale candidatilor ; ér la casu de votare secreta, numera siedulele puse in urma, si déca corespund numerului votantilor, le scrutinéza, anume : le desface, le cetesce si le suméza, — si pe acelu candidat, carele a intrunit maioritaea absoluta a voturilor valide, presiedintele ilu proclama deputatu.

Déca inse nici unulu din candidati n'a obtienut

maioritatea absoluta a voturilor, între cei doi, cari au intrunit mai multe voturi, imediat se pune la cale alegere nouă.

Voturile, cari cu asta ocaziune se dau altor persoane decât unuia din cei doi candidați, și ședulele albe, se considera de neesistente, și la constatarea rezultatului nu se numera.

Déca cu asta ocaziune ambii candidați au intrunit voturi egale, decide sôrtea executata pe locu, și ședulele proclama deputatu pe celu favoritu de sôrte.

§. 24.

Pentru deputatulu alesu se face în presentia colegiului electoralu unu credentionalu, care, scrisu de comisariu, de barbati de incredere și de notariu, se preda imediat alesului, déca este presentu, ér déca nu este presentu, i-se trimite prin comisariulu acolo, unde locu-ese, pe calea cea mai sigura și fara amânare. Espedarea pe calea postala se face cu recomandare.

§. 25.

Terminându-se actulu alegerii, se încheia protocolulu colegiului și se autentica în presentia alegetorilor, apoi se subscrie de comisariu, de barbati de incredere și de notariu.

Fiind mai multe côle în protocolu, acelea se cos, ér capetele firului cosuturii se sigileza cu sigilulu bisericeii locale, séu cu al unuia dintre barbati de incredere.

La protocolu se aclud tôte actele și documentele, câte au legatura cu alegerea: anume la casu de votare secreta, se aclud la protocolu într'alte și ședulele de votare, cosute și sigilate cá însuși protocolulu.

§. 26.

Terminându-se tôte formalitatile, comisariulu declara lucrarea colegiului electoralu încheiata, și protocolulu colegiului, într'una cu tôte actele electorale, în 24 de ore 'lu aterne consistoriului, sub coverta sigilata și pe langa raportu, în care se indica predarea séu espedarea credentionalului și modulu espedarii.

VII. Alegerile deputatilor mireni.

A. Alegerea.

§. 27.

La timpulu ficsatu (§. 5, b) dupa terminarea sântei liturgii, împreunate cu chiamarea Duchului sânt, în fiecare comuna bisericeasca — filiele laolalta cu mãter'a — se intrunesc sinodulu parochialu estraordinariu pentru alegerea unui deputatu mirénu.

Localulu pentru sinodulu acesta pôte fi biserica, séu școl'a, séu alta localitate corespunditoare.

Sinodulu se deschide și lucra la început sub șediulu ordinariu (parochulu localu, eventual protopresbiterulu séu altu preotu), se cetesce ordinulu consistorialu pentru alegere, se cetesce și în casulu prevediut în §. 16 alinea ultima, se autentica list'a membrilor sinodului și se aclude la protocolu; în fine se constituie sinodulu electoralu.

Ór'a, când s'a deschis sinodulu, se însémna la protocolu.

§. 28.

Sinodulu propriu electoralu se constituie alegendu-si unu ședinte, doi barbati de incredere și unu notariu, — apoi procede numai decât la însuși actulu alegerii de deputatu, sub conducerea și control'a biroului sinodalu.

§. 29.

Votarea se face în rendulu listei. Numai cei înscriși în lista sunt îndreptățiti la alegere.

§. 30.

Alesu pôte fi acela, care e membru alegetoriu alu vre-unei comune parochiale din metropoli'a noastră ortodoxa orientala romana.

§. 31.

Form'a votarii este cea cu graiu viu, séu déca ceru 20 alegetori, cea secreta cu ședule.

Ór'a, când se începe votarea, se notéza în protocolu.

§. 32.

Ordinea votarii este acést'a: ședintele séu notariulu cetesce din lista cu graiu respicatu și pe rendu numele fie-carui alegetoriu; membrii presenti ai sinodului, cari voesc se participe la alegere, vin în persóna unulu câte unulu, la més'a biroului sinodalu, în rendulu dupa cum sunt chiamati din lista; fie-care din ei 'și da votulu cu graiu viu, eventualu prin ședule.

Aclamatiunea nu este permisa, de asemenea nu este permis a votá unulu în numele altui'a, presentu séu absentu.

La casu, când alegetoriulu nu știe întregu numele candidatului, e de ajunsu, déca el va numí séu va scrie, numele de familia și caracterulu candidatului, asia inse, ca identitatea persoanei se nu vina la îndoiéla.

§. 33.

Notariulu sub control'a ședintelui și a barbati-lor de incredere petrece în protocolulu sinodalu voturile date, scriind la fie-care votantu numerulu curentu, numerulu din lista, numele alegetoriului și în rubric'a următoare alaturea numele acelu individuu, caruia alegetoriulu si-a dat votulu.

În locu de numele candidatului nu sunt permise șemne indicative, alte indicari, séu șcutari.

La casu de votare secreta se însémna în protocolu numai numele alegetorilor, ér ședulele se aduna și se pastréza tôte pentru actulu scrutiniului, ce va urmá.

§. 34.

Dupa-ce vor fi votat dupa lista toti alegetorii presenti se mai astépta o jumetate de óra pentru alegetorii, cari n'au fost presenti sub decursulu votarii, și cari venind acum, mai pot votá. Dupa espirarea timpului de jumetate de óra, și dupa-ce au votatu toti cei-ce s'au prezentatu în acea jumetate de óra, se încheia alegerea, însemnandu-se în protocolu timpulu (ór'a și minutele) încheiarii.

§. 35.

Dupa încheiarea votarii biroulu sinodalu numera voturile, ér la casu de votare secreta, ședulele, cari déca

corespund numerului votantilor, se scrutineza, desfacându-se ele, apoi cetindu-se si numerandu-se numele ce le contieniu.

Resultatulu votarii se insamna la protocolu in modulu celu mai esactu, cá se fie evidentu, câte voturi a intrunitu fie-care candidat.

La casu de votare secreta, siedulele dupa scrutinare se aduna tóte la olalta, se numeriseza, si legate bine se punu sub coverta, ér covert'a se sigileza dupa modalitatea prescisa pentru sigilarea protocolului, la care ele se alatura.

§. 36.

Terminandu-se actulu alegerii, sinodulu electoralu designeza pre unulu dintre barbatii de incredere, care se primésca protocolulu sinodului electoralu, dupa-ce va fi in tóta form'a incheiatu si sigilatu, si la timpulu indicatu se-lu duca la locul centralu alu cercului, si se-lu presinte in persóna comisariulu consistorialu, facend acolo parte din colegiulu scrutinatoriu pentru cerculu intregu.

In casulu, când acestu delegatu alu sinodului electoralu ar fi impedeatu a-si implini acésta datorintia, are se predee protocolulu celuialtu barbata de incredere, cá elu se-lu prezenteze la timpulu si locul indicatu.

Despre intregu decursulu sinodului electoralu se face protocolu, care incheiandu-se, se autentica in presentia alegetorilor, apoi se subscrie de presiedinte, de barbatii de incredere si de notariu, acludându-i-se list'a alegetorilor si eventualminte siedulele de votare.

Mai multe cóle in protocolu se cos laolalta si capetele firului cosuturii se pun sub sigilu.

Protocolulu trebuie se aiba pe pagin'a subscrierilor dóue sigile intregi, unulu al parochiei, altulu al presiedintelui séu al unuia dintre barbatii de incredere.

Sigilarea facuta dupa alte modalitati se insamna la protocolu impreuna cu cauzele ei.

§. 37.

Protocolulu incheiatu, scrisu si instruitu se pune in coverta impreuna cu aclusele lui, si covert'a se sigileza cu cera, punându-se cele dóue sigile prescise pentru insu-si protocolulu. Déca nici presiedintele, nici barbatii de incredere nu au sigilu, pe coverta in amendóue locurile se pune sigilulu parochiei. Astfeliu sigilatu protocolulu se prevede in locu de adresa cu titlulu „Protocolulu sinodului parochialu electoralu din comun'a N,“ si se preda barbatulu de incredere designatu pentru a-l duce la comisariulu consistorialu, ér dupa tóte acestea presiedintele declara sinodulu electoralu incheiatu.

Barbatulu de incredere respective substitutulu seu, este datoriu se prezenteze in persóna protocolulu electoralu la colegiulu de scrutiniu.

B. Scrutiniulu.

§. 38.

In diu'a ficsata pentru scrutinii (§. 5, c) precis la 11 óre inainte de médiadi, toti barbatii de incredere, carora s'au dat la mana protocoalele electorale ale sínódelor parochiale, se aduna la locul centralu alu cercului lor electoralu, si anume localulu designatu spre acest scopu

prin comisariulu consistorial; acolo apoi sub presidiulu comisariulu consistorialu, se constituie intr'unu colegiu de scrutiniu alegendu-si doi barbati de controla si unu notariu.

Constituindu-se colegiulu scrutinatoriu, comisariulu consistorialu desface pe rându tóte protocoalele electorale, taiand marginile covertelor fara a vatemá sigilele; protocoalele apoi se cetesc cu voce inalta, se numera sumariile voturilor dintr'insele si se scriu in protocolulu colegiului.

Dupa-ce s'a terminat scrutinarele protocoalelor prezentate, incât acele nu s'ar fi prezentat din tóte comunele ce apartien cerculu de scrutiniu, se mai astépta o jumetate de óra, in decursulu careia se mai scrutineza cele intrate in acestu restimpu, si cu acést'a scrutiniulu se incheia.

Protocoalele electorale, carora le lipsesc rezerintiele formale prescise prin acestu regulamentu, precum si cele sosite pe alta cale séu dupa terminarea scrutiniului, nu se ieau in considerare, dar se aclud separat la protocolu, spunându-se in protocolu caus'a, pentru care nu s'au putut considerá.

Covertetele reman acluse la protocoale.

§. 39.

Dupa esaminarea, numerarea si sumarea voturilor din intregulu cercu electoralu se constata resultatulu finalu, si acelu individu, care a intrunitu cele mai multe voturi, se proclama alesu deputatu congressionalu.

La casu, când doi au in majoritate voturi egale, intre ei decide sórtea esecutata la momentu, si celu favorit de sórte se proclama deputatu.

§. 40.

Pentru deputatulu alesu se face in presentia colegiului de scrutiniu unu credentionalulu, care numai decát se subscrie de comisariu si de toti membrii colegiului de scrutiniu.

Credentionalulu se trimite alesulu deputatu acolo, unde acela se afla cu locuint'a, pe calea cea mai sigura si fara amanare, sub special'a ingrigire a comisariulu. Espedarea pe calea postala se face cu recomandare.

§. 41.

Despre tóta lucrarea colegiului de scrutiniu se face protocolu specialu, care dupa incheiare se autentica si se subscrie intocmai cá credentionalulu, de comisariu si de toti barbatii de incredere.

Dupa acestea comisariulu consistorialu declara incheiata misiunea colegiului de scrutiniu, ér protocolulu acestuia dimpreuna cu tóte cealalte acte electorale, le aterne in 24 de óre consistoriulu sub coverta, pe langa raportu, in care aréta. ca credentionalulu l'a transpusu alesulu deputatu, indicând si modulu transpunerii.

VIII. Proteste.

§. 42.

Contra actului de alegere séu scrutiniu, séu contra persónii alesulu, cei indreptatiti la alegere pot reclamá prin protestu, care inse in terminu de 15 dile dela ale-

gere, respective pentru mireni dela scrutiniu, trebuie se fie intrat la presidiulu congresului.

IX. Dispositiuni generale.

§. 43.

Formularele pentru protocoalele sinódelor parohiale electorale, ale colegiilor de alegere si de scrutiniu, si pentru credentialele deputatilor alesi, le stabileste consistoriulu metropolitanu.

§. 44.

Regulamentulu presentu intra in viétia la 1 Ianuariu 1892.

Nr. 156 Congr. 1891.

Votat de congresulu nationalu-bisericescu alu metropoliei ortodoxe romane din Ungari'a si Transilvani'a, in siedinti'a din 11/23 Octobre, 1891.

Mironu Romanulu, m. p.,
archiepiscopa si metropolitu.

Dr. Remus Rosic'a, m. p.,
notariu generala congresualu.

Pestalozzi, intemeietoriulu scólei poporale moderne.

Pe langa tóte staruintiele singularilor si comunitátilor din secolulu XVIII. scóla poporala a ramas in o stare primitiva. In mai tot decursulu acestui secolu pe carier'a invetiatorésca se imbuldiau tot felulu de individi cu moralitate si cultura dubiósa. Venitulu lor erá miseru ér vadia fórté putiena. Frequentatiunea scolara preste tot erá neregulata. Fórté multe comune nu aveau scóle; si mai nicairi nu erá cercetata de toti baetii. In unele tieri o mare parte din copii nu-se impartasiau de invetiament sistematicu. Poporulu de róndu priviá scóla cá si-o povara.

Multi principii si cea mai mare parte din nobilimea feudala erau incontra luminárii poporului, fiind-ca credeau, ca ignoranti'a supusilor facilitéza positiunea guvernatorilor. Asia era starea scólelor poporale când s'a ivitu in lumea pedagogica unu barbatu, alu càrui nume pururea va stralucí in istori'a educatiunei. Acest'a este: Ioan Enric Pestalozzi. Ceea ce pe elu l-a facutu intr'adeveru mare este iubirea s'a cea nemarginita fatia de poporu.

Insufletirea si nisuinti'a s'a cea nemarginita de a promová cultur'a poporului si prin acést'a binele omenimei. Pestalozzi a aparutu in o epoca, carea deja a inceputu a avé pricepere pentru idealurile educatiunei, si de aceea pe reprezentatorulu acestoru idealuri l'a si inaltiatu la glori'a nemuririi!

Pestalozzi s'a nascutu in 1746 la Zürich. Tatalu seu, unu medicu practic cu origine italiana, a repausatu deja in 1751. Acésta perdere a avutu urmári triste pentru educatiunea tinerului Pestalozzi, urmári pe cari elu le-a simtitu cu deosebire in acea

etate, când cu deosebire are se influintieze autoritatea si conducerea barbatésca asupra baiatului. Desi Pestalozzi in etatea prunciei a stat sub paz'a unei mame iubitóre si ingrijite, totusi acést'a n'a fost deajunsu pentru a-i imprumutá judecata consecuenta si vointia energica in diferitele imprejurári ale vietii. Nuturelulu lui a primitu unu coloritu sentimental si impresionabilu, inse ii lipsiá tiénut'a firma. Centrulu personalitáti lui Pestalozzi a ramasu preste tóta viéti'a s'a inim'a, si in inima iubirea, resadita si desvoltata din gingasiile ingrijiri ale unei mame bune.

Pestalozzi a terminatu scóla elementara in orasiulu seu natalu. Cá baiatu de scóla facea putienu progresu; asia încát unu invetiatoriu i-a profetitu, ca nu va fi diu elu nimicu. Cá june a pasitu pe carier'a teologica, inse din caus'a ca nu i-a succésu o predicá, a trecut la sciintiele juridice, crediénd ca astfelu va puté fi de mare folosu poporului si patriei sale. Dintre invetiatorii lui Pestalozzi merita de a fi amintiti Bodmer si Breitinger, doi reprezentanti insemnati ai literaturii germane. In deosebi Bodmer a influentiatu fórté adincu asuprá lui Pestalozzi prin directiunea s'a naturalistica si prin insufletirea s'a pentru cultur'a, libertatea si fericirea poporului.

O influentia inca si mai mare a avutu asuprá lui opulu „Emil“ alu lui Rousseau.

Din lectur'a acestei càrti a primitu el noue impulsuri de a lucrá pentru binele poporului.

Eu, spune Pestalozzi, am comparatu educatiunea, de carea m'am impartasitu eu in cas'a mamei mele si in chili'a scólei, cu educatiunea pe care o cere Rossueau pentru Emil, si tóta educatiunea domestica si publica a lumii intregi mi s'a parutu cá si o figura chilava, carea trebuie se-si caute remediulu seu generalu in ideile inalte ale lui Rousseau. Apoi libertatea popórelor, carea a reinviat si s'a intemeiatu pe timpul acesta, a nutritu in Pestalozzi nisuinti'a spre unu cercu de actiune mai larg si mai binecumentatu pentru poporu. Pe timpul acest'a in Svitier'a despotismulu aristocratiei apesá fórté greu poporulu, si coruptiunea morala erá mare. Pestalozzi in fati'a acestoru imprejurári s'a decisu de a-si intemeiá existenti'a sa in mijloculu poporului suprimat, spre a-i puté dá ajutoru in contra nedreptátilor si decadintiei morale.

De aceea el a inceputu a-se ocupá cu economi'a rurala. Pestalozzi indemnatu de inim'a s'a nobila, se cugetá in continiu asuprá modulu, cum ar fi de a se ameliorá sórtéa poporului. De-odata i-a fost clar, ca miseri'a tieranului provine din ignorantia, deci trebuie a regenerá invetiamentulu. Nesciinti'a poporului, dice Pestalozzi, fara indoéla ca este isvorulu tuturor miseriiilor. Acum, exclama el, mi-am gasit in fine vocatiunea: Me voi face invetiatoriu. Scóla, precum si-o imaginá Pestalozzi, intr'adeveru erá o scóla frumósa. Elu nu voiá se-i lege

pe copii de banci, spre a-i invetiá alfabetulu, nici a-i bate cu nueueu'a spre a-i indreptá; ci el doriá, se fia in scóla, cá si unu parinte in mijloculu filor sei, se desvólte tóte facultátile lor, se-i indatineze la ordine si activitate si se faca din densii nisce ómeni inteligenti, buni si piosi.

Cugetând elu timpu mai indelungat cum ar fi de a-se ameliorá starea poporului, a ajuns la convingerea, ca agricultur'a este cea mai profitabila dintre tóte ocupatiunile. Deci s'a decisu de a luála invetiatura pe copii de tieranu, cari apoi se faca a inflori economi'a rurala. Spre a puté realisá planulu seu, Pestalozzi a mers la unu sateanu renumit din comun'a Kirchberg, unde in decursulu unui anu intreg, cá argat simplu, s'a deprins cu lucrarile agronomice. De aici s'a reintors in patri'a s'a cu planuri si sperantie nóue. A luat imprumut o suma de bani dela unu comerciantu avut din Zürich, a cumperatu la 1768 unu pamentu cam seracu si necultivatulu aprópe de satulu Birr spre média di de vechi'a residentia a contilor de Habsburg, in cantonulu Aargan. Aici elu a ziditu o casa si a facut o plantatiune mare si intregului domeniu i-a dat numirea de Neuhoff. La anulu 1769 Pestalozzi s'a casatorit cu Ana Schultesz fiic'a unui comerciantu din Zürich, inse fericirea tinerei parechi n'a durat lung, caci intreprinderea economica nu prosperá de locu, creditorulu nu peste multa si-a retras capitalulu, ér zestrea sotiei s'a respit prin aceea ca, Pestalozzi nu sciá se administreze stabilimentulu si era fórté nenorocosu in alegerea ómenilor sei. Astfelu a cadit elu din di in di tot in mai mare lipsa. In 1775 Pestalozzi, desí incunjuratu de neajunsuri, a conceput planulu de a face din Neuhoff unu institutu de educatiune pentru copii seraci. El voia se adune pe copii cei miseri si parasi, se-i nutreasca se-i imbrace se-i scape de miserie si se faca din ei membri folositori ai societatii. Orasiel Basel, Bern si Zürich au spriginit acésta intreprindere si in scurtu timpu institutul s'a deschis cu cinci dieci de elevi. Var'a copii se ocupau cu lucrari economice pe câmpu, ér in timpu de iérna invetiau a tiese a tórce si alte lucruri de mâna. Baetii trebuiau sa cultive câmpurile, ér fetele se-se ingrijsca de economi'a casnica si de gradina.

Spesele Pestalozzi voia se-le acopere din venitul lucrarilor produse de copii, carora le dadea si óre-care instructiune. In decursulu muncii el ii invetiá a vorbi, a cântá, a socoti, deprindea sensurile si nobilitá inim'a lor. Pestalozzi era in acelasi timpu tatalu, invetiatorulu si amicul copiilor sermani, carii se refugiau sub scutul seu.

Inse n'a trecut mult, si nou'a intreprindere, inceputa cu mare zelu, a ajuns pe clinul decadintiei.

(Va urmá.)

D I V E R S E.

* *Conferintie literarie in Aradu.* Duminec'a trecuta s'a tiênut a siésea conferintia literaria in sal'a seminarialu diecesanu. Cu acésta ocaziune a vorbit d-lu advocatu Dr. Ioan Suciú despre: „Georgiu Baritiú cá istoriografu modernu;“ ér corulu seminarialu a executat dóue cantári. Astadi la órele 6 dupa amédi va prelege in sal'a seminarialu diecesanu d-lu profesoru Dr. Traian Puticiú despre: sfintii pãrinti cá pedagogi.“

* *Adunarea generala* a institutulu de creditu si economii „Victoria“ din Aradu s'a tiênut in 28 Februaru n. a. c. sub presidiulu d-lui Demetriú Bonciú, carele in cuvântarea de deschidere a constatat progresele continue ale institutulu, notificand ca directiunea a initiat si spera, se introduca in curênd unele reforme salutare, cari se-i assure si mai multu consolidarea si inaintarea. Din reportulu directiunii s'a constatat, ca la finea anului 1891 au fost depuneri: 391,118 fl. si 99 cr. circulatiunea cassei de: 3,727,270 fl. 92 cr. statulu activelor la finea anului de: 527 fl. 80 cr.; ér venitul curatu de 14,668 fl. 92 cr. Din venitul curatu s'a dotat fondulu de reserva cu 5801 fl. 35 cr., ér fondulu de pensuni cu 500 fl. pentru scopuri filantropice s'a votat sum'a de 300 fl. ér dividend'a s'a fiesat cu 6 fl. dupa actiune. De asemenea adunarea generala in unanitate a primit si tóte celelalte propuneri ale directiunei. In loculu alor 2 membrii esiti prin sortare din directiune, s'au reales D-nii: Dimitrie Antonescu si Antoniu Karácsonyi. Deasemenea unanim s'au ales in comitetulu de supraveghere D-nii: Ioan Popescu, Nicolau Marcu, Petru Truti'a, Petru Grozda si Vasiliu Papp. Petru Grozda cá fost membru in comitetulu de supraveghere a dat espressione deosebitei sale multiamiri pentru ordinea si punctualitatea ce a esperiat cu ocaziunea revisiunilor in tóte afacerile si cu deosebire in conducerea esemplara a cartilor si comptabilitatii institutulu. Ioan Belle propune si adunarea generala voteaza multiamita directiunei pentru conducerea esacta si conscientiósa a institutulu, ér Dr. Georgiu Vuia propune si adunarea generala votéza recunoscintia D-lui presidentu alu institutulu Dimitrie Bonciú pentru zelulu celu caldurosu catra institutu, si pentru conducerea esemplara a adunarei generale.

* *Timpu.* Alaltaieri a cadit in pãrtile nóstre o nea destul de mare nendatinata in alti ani pre acestu timpu. Temperatur'a a scadiut la zero, preste nópte chiar la doue grade sub zero. Ieri néu'a a inceputu a-se topi.

* *Céiulu si caféu'a.* Unu medicu romanu caracteriséza astfeliu aceste dóue beuturi: beutur'a céiului face se poti judecá mai bine despre ce vedi sau audi, te face se capeti o veselia placuta si liniscita. In mesura prea mare inse produce ametiela, lipsa de somnu, nelinise si tremuratura a membrelor. Aceste insusiri rele le are céiulu verde in mai mare mesura, decât celu negru Caféu'a desvólta fantasi'a da vointia de a lucrá, de a creá, idealele se arata cá realitati, in fine da ganduri-

lor repedițiune, care este folositoare muncii spirituale. Dar că și căiul, căfău'a produce insomnia și unu feliu de betia, în care se simte căldura, frica, ametiela și dorința de a eși la aeru liberu.

* *Multiamita publica.* Nefind în stare, tuturor celor ce cu ocașiunea înmormentării, neuitatei și mult iubitei noastre fice *Alessandrin'a*, prin participarea lor au căutat a ne mangaiá, a multiami în persóna, aducem pre acést'a cale multiamirele noastre cele mai ferbinti. În deosebi multiamim parintelui Ioan Pantosiu parochu în Teesiu, Traian Cadariu parochu în Hodosiu, Dlui Alessandro Iancovicu învetiatoriu în Hodosiu, și mai vertosu corului vocalu din Hodosiu, carele din îndemnul lui propriu, cu tóte ca comunicatiunea au fost fórte rea, fiind timpulu ploiosu, a luat parte la înmormentare și sub conducerea Dlui învetiatoriu Alessandro Iancovicu a eșecutatu cantarile funebrale, cari ne-au mangaiat fórte. — T.-Brestovatiu 18 Februaru 1892. st. v. — Filip Vui'a, preotu gr. or., și soci'a.

Concurs.

Pentru îndeplinirea parochiei de prim'a classa, din comun'a **Talposiu**, protopopiatulu B.-Ineului, cottulu Aradului, devenita în vacanția prin mórtea parochului Georgiu Vasiarhan, se eșcrie concursu cu terminu de **30 zile dela prim'a publicare.**

Emolumintele sunt:

Intravilanulu parochialu cu cortelu și alte edificii economice, pamentulu parochialu estravilanu cu competiți'a de pasiune, birulu și stolele usuate, cari tóte comutate în bani, dupa calcululu mediú al celor cinci ani din urma, dau unu venitu anualu de preste 800 fl. v.

Reflectanții la acést'a parochia se aviséza, că recursele lor instruite conform §-lui 15 lit. a) din Regulamentulu pentru parochii și adresate comitetulu parochialu din Talposiu, se le astérna protopresbiterulu tractualu în Boros-Ienó, pana la terminulu susindicatu, avend în timpulu legalu a-se presentá în sant'a biserica din Talposiu, pentru a-si aretá desteritatea în cunt, serviciu séu cuventari.

Comitetulu parochialu.

În contielegere cu mine: **IOANU CORNEA**, m. p. protopresbiteru.

—□—

Conform decisului Ven. Consistoriu eparch. din 23 Noembre 1891. Nr. 5532. se eșcrie concursu pentru îndeplinirea postulu învetiatoreș dela școl'a I-a (vechie) din **Socodor**, inspectoratulu Chisineului cu terminu de alegere pe Duminec'a din **15 Martiu st. v. 1892.**

Emolumintele încopciate cu acestu postu sunt urmátorele: 1) Salaru banalu 400 frt. 2) Scripturistica 5 frt. 3) Famulati'a 10 frt. 4) Pentru reuniune-conferinție 11 fl. 66 cr. 5) 10 orgii de lemne, din cari 6 sunt pentru învetiatoriu, éra 4 pentru încalditul salei de învetiamentu. 6) Dela înmormentari mari 1 fl. éra dela mici pana la siepte ani 50 cr. 7) Locuintia cu 3 chilii, 2 camari, 1 podrum, grajdii, cotetiu pentru porci, și în fine gradina pentru legumi.

Dela recurenti se pretinde testimoniú de cualificatiune și din limb'a maghiara, 2 clase gimnasiale ori

reale, nu altcum și atestatu de conduita dela comitetulu parochial, și inspectorulu confesionalu, unde și în alu carui cercu au fungatu pana aci.

Alegerea numai dupa 2 ani de proba va fi recomendata Ven. Consistoriu spre întarire.

Recursele instruite conform stat. org. și adresate comitetulu paroch. gr. or. rom. din Socodor sunt a-se subterne Magnificentiei Sale Dlui Petru Chirileșcu protopopu și inspectoru de școle pana la 11 Martiu st. v. a. c. în Chitighaz (Kétegyháza) caci celea intrate mai tardiu nu se vor luá în consideratiune.

Recurentii pana la diu'a alegerii în cutare Dumineca ori serbatóre sunt poffiti a-se presentá în sant'a biserica, spre a-si aretá desteritatea în celea rituale.

Dat din șiedinti'a comit. paroch. gr. or. rom. din Socodor, tienuta la 10/22. Februaru 1892.

Pentru comit. paroch.:

Gavrila Lazar, m. p.
presied. com. paroch.

Simeon Paguba, m. p.
not. adhoc al comit. par.

În contielegere cu mine: **PETRU CHIRILEȘCU**, m. p. protopresbiteru, inspect. școl.

—□—

Conform decisiunei Venerabilulu Consistoriu gr. or. oradanu dto 30 Dec. 1891 Nr. 1759/449. B. 1891. se eșcrie concursu pentru îndeplinirea parochiei organizate **Voivodi**, cu fili'a **Cuzapu**, — protopresbiteratulu Oradii-mari, — cu terminu de alegere pe Dumineca în **15 Martiu 1892.**

Emolumintele sunt:

I. Dela parochi'a matra **Voivodi.**

1. Cas'a parochiala cu intravilanulu, și apartienetóriele, pretiuita în 20 fl. 2. Pamentu aratoriu și fenatiu 6 jugere 100 fl. 3. Dela 76 Nri de case câte un'a mesura cucuružu în bombe 95 fl. 4. Trei orgii de lemne de focu 15 fl. 5. Stolele usuate, dupa calcululu mediú aloru cinci ani din urma 60 fl.

II. Dela fili'a **Cuzapu.**

6. Cas'a parochiala cu intravilanulu 25 fl. 7. Pamentu parochialu 24 jugere 48 fl. 8. Dela 60 Nr. de case câte un'a mesura cucuružu în bombe 75 fl. 9. Trei orgii lemne de focu 15 fl. 10. Stolele usuate, dupa calculu mediú aloru cinci ani din urma 40 fl. de tot 493 fl.

Recursele ajustate dupa prescrișele statut. organicu, și adresate comitetulu parochialu din Voivodi Cuzapu, se se tramita subsemnatulu în Oradea-mare pana în 10/22 Martiu 1892, — avendu recurentii pana la alegere a se presentá în s. biserica din comunele amintite spre a-si aretá desteritatea în cele bisericiesci.

Cu privire la seversirea serviciulu dumnedieșcu se notéza, ca alegendulu va fi îndetoratu în doue Dumineci se oficiéze servitiulu divinú în Voivodi, éra în a trei'a Dumineca în Cuzapu, luandu-se catra Dumineci și serbatorile de rendu, înse în serbatorile mai mari precum: Nascerea Domnulu, Invierea Dlui și Pogorirea Duhulu sant, va avea a servi prim'a di în Voivodi, ér în a dou'a di în Cuzapu.

În fine referitoriu la stole se obsérva, ca competiți'a de la înmormentare mare e 3 fl., dela cea mica 1 fl., dela cununia cu vestirile împreuna 4 fl., dela boțezu 50 cr.

Comitetulu parochialu.

În contielegere cu mine: **TOM'A PACALA**, m. p. protop.

—□—